

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Sermo de omnibus sanctis: Exultate quoniam merces vestra

[urn:nbn:de:bsz:31-300764](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300764)

Sed lugere volo inq̄es nec valeo. q̄si vi-
delicet nulla et nō penitus vberima esset
fletus materia et eo maior quo minus flet.
Nihilomin⁹ accipe consiliū tu hodie ad
aliquē sanctorū cōuertere. vt tibi grām hāc
luctus sua impetret oratio. p̄curat deus si
licem cordis tui. virga discipline. vt inde
profluāt aque suauissime et largissime. sic
enī a beata illa. que fletu diluit peccata ma-
ria magdalena. quidā luctus gratiaz obtri-
nuit fm̄ narrationē **Guilhelmi parisiē.** i
rhetorica sua diuina. q̄ in hac materia. si-
cut et alie meditātōes sanctorū plurimū est
idonea p̄ p̄cussione mentis ad luctū. **E**c-
ce p̄stitūam ante p̄sideratōnis nostre o-
culos nō in transitu sed in p̄fundo fixos in-
tuitu. ad quid geniti sum⁹. quid et vbi fu-
turi sum⁹. ignoram⁹. Quid si abesse p̄rige-
rit. p̄pter momentaneā delectatiūculā ab et-
no p̄fortio beatorū. quāta esset illa cōfusiō
deus misericordie. quāta desolatō. **I**te ma-
ledicti in ignē eternū. **S**i fletur lachrimis
amissa pecunia veris. si mors amici. pene
nos exanimat. si qualecunq̄ infortunium
nos t̄pale cōturbat. **H**ec oīa ad aīe nostre
mortē quātula sunt. **Q**uale portētū est ge-
stare secus funus aīe p̄rie. nec iam gestare
sed trahere ad sepulturā infernalē. et instar
frenetici inter p̄ria mala ridere et iocari. ex
emplo q̄ vituli qui ducit ad mortē petulco
vanitatis pede saltare. **N**ōne p̄terea gaudi-
um p̄sens sicut punct⁹ est. a quo linea mise-
rie trahit in infinitū. **E**t qui ducit in bo-
nis dies suos in p̄icto ad inferna descen-
dunt. **L**uctus bonus. ecōtra lineaz descri-
bit gaudioz et consolationis sine termino
duraturā. qm̄ breue hic et momentaneū tri-
bulationis in nobis supra modū immen-
sum glorie pondus operat in nobis. p̄ gra-
tiam et in futuro p̄ gloriā p̄stante eo qui est
benedictus in secula seculoz. Amen.

Alius sermo fact⁹

in die omniū sanctorū per eundem can-
cellarium.

Exultate qm̄ merces vestra co-
piofa est in celis. **H**ar. q̄nto
et sententialiter **Luc. vi.** Do-
cissimi et sapientes viri. veni-
te exultemus dño. quoniam
hoc habet hominū cōmunis natura. vt d̄
patria sua. nescio qua dulcedine. cunctos

loqui pariter audireq̄ delectet. **N**on dege-
nerem⁹ igit̄ ab hoc pio naturaliq̄ deside-
rio dñi de illa mercede celoꝝ que vere p̄ria
n̄ra est. patria finalis et eterna. sermonē fa-
cere instituiamus. **N**emo claudat aures. vel
alijs tumultuosus existat. obmutescat gar-
rulus sūm muras. puerilis sibilatio q̄
libet cōticescat. quinetiā seclusis ad sp̄s re-
iectisq̄ omnib⁹ ad aīe hostiuz pulsantib⁹
audiam⁹ et exultem⁹. qm̄ merces vestra co-
piofa est in celis. **Q**uō vt agere et loq̄ digne
possim⁹. disp̄satrice mercedis illi⁹ exoran-
tes salutem⁹ p̄ illud angelicuz. **A**ue maria
et. **E**xultate qm̄ merces vestra copiofa
est in celis. **S**i apud incredulos ac vere re-
ligionis ceptes habend⁹ mihi sermo esset.
enitī primū oporteret argumētis stabilire
mercedē iustis. et reprobis suppliciuꝝ post
hanc vitā nō deesse. **Q**uisquis enī hoc vel
negat vel in dubiuz reuocat. cetera que de
virtutib⁹ ac pietate disserueris. facile p̄te-
nit. **A**uero. melius n̄c meū p̄prehēdio-
siusq̄ agit qui orationē factur⁹ sum⁹. viris
xp̄iana fide ac pietate diligēter imbutis. q̄
bus certe p̄suasum esse debet et fida creduli-
tate stabilitum. quoniam qui bona egerūt
ibunt in vitam eternam. qui vero mala. in
ignem eternū. **N**ec incredula mente susci-
piunt vocē n̄ri thematis. **E**xultate quoni-
am merces v̄ra et. **N**am si de⁹ et remunera-
tor est in se credentiū quēadmodū publica
nedū theologoz. veritiaz phantū et vni-
uersaliter omniū ratione vrentium vox ac
clamat. alia post hāc vitā iustis merces ne-
cessario sperāda est. **N**eq̄ enī diuinitatis
iusticie pietatisq̄ cultozib⁹. sua merces in
hac vitā dat que creberrimis exercef erum-
nis. qz omnes q̄ pie volūt viuere in xp̄o p̄
secutionem patiunt. **N**ec desunt exempla.
Verte oculos ad quēlibet sanctorū omniū
quozum hodie celebritas memorat. **E**t si
mortalē p̄sentis vite sue cursuz discussis
quid oro te nisi durū penale acerbū et quo-
tidiane mortificationi simillimū reperies
Propter te inq̄t p̄beta mortificamur to-
ta die. et apls. **S**citis hec. **R. p.** ac fratres
in xp̄o p̄cipuiz idoneis testib⁹ sapiēter cre-
didistis. **T**estib⁹ in quā qui nec fallere vel-
lent. quippe p̄ sua assertionē nihil in mun-
do hoc nisi tormenta mortem flagellaz re-
portantes. **Q**ui nec p̄terea falli possunt
qui inspirate deo locuti sunt. ij. **P**etri pri-
mo. **Q**uō si quis i hoc cetū venerādo ita

perditus esset et indomite ad fidem cervi-
cis/nondum futuram sanctorum mercedem
crederet. Abscedat peccator. Ad expectet
ut illud sibi pbandum assumat et ingerat
solem cecis oculis. *Ha* (o deus equissime)
quid apud illum ageret mei sermonis exi-
guitas/ qui tot et tantis/in casu audit do-
ctissimorum/sanctissimorumque assertiones. te-
stimonia que credibilia facta sunt nimis.
probationes et oracula. qui et ipam spernit
divinam et celicam christi voce dicentem. Exultate
quonia merces vestra copiosa est in celis.

Chis igitur scire o fidelis anima. na ad
tale mihi sermo est. vis scire quae copiosa mer-
ces sit in celis. non ego sed dominus ipse respon-
deat *Heu. xv.* Ego pector tuus sum et mer-
ces tua magna nimis. *O* vere magna mer-
ces nimis deus. Et tam magna prorsus ut ni-
hil magis posset cogitari. et quicquid de mer-
cede sanctorum aliud dixeris. pro rei magni-
tudine parum est. exiguum est. indignum est. Il-
la quippe est que in se supereminenter habet
statum omnium bonorum aggregatione perfectum
et superexcellenter in se amplectitur quicquid di-
vitiarum/ quicquid delectationis/ quicquid ho-
noris et glorie desiderabile est anime ratio-
nali. et ultra in infinitum auctius perfectius et
excellenti. *Brandis* sane excellentia
atque dignitas creature rationalis. Ea ita-
que tam capace fecit deus. ut nihil minus eo
ipsa replere possit. quietare nihil. nihil sa-
tiare. *Dicit Aug. i. p. l. i.* Fecisti nos ad te.
et inquietum est cor nostrum donec quiescat
in te. *Qua* i recamit propheta. Pars mea de-
i in eternum. Et alibi. Portio mea etc. *Ierem.*
Dominus pars hereditatis mee etc. *Bona* vni-
que pars et magna portio deus. Et cui non
sufficit nimis avarus est. nimis avidus et
stolidus. *Letamini* igitur in domino et ex-
ultate iusti et gloriamini omnes recti cor-
de quonia merces vestra copiosa est in ce-
lis. *Si* pondus laborum vos premit. *Si*
propter iustitiam patimini. *Si* fame siti fri-
gore corpora vestra propter christum atte-
runtur. *Si* ad obediendum deo castigatis
corpus vestrum et in servitute redigitis. si
male suaues spernitis voluptates. honores
vanos calcatis. omnia denique ut stercore arbi-
traminus. gaudete quonia non sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram glo-
riam que reuelabitur in nobis. *Sileat* que-
rela de labore cum tam certa spes sit de dena-
rij diurni resolutione. *Non* fatigati parum

que gemitis. *Sed* exultate quonia etc.
Sed animi nostri naturam agnosco. sin-
gularium enumeratione magis capitur et
mouetur. *Libus* integer minus sapit et co-
trita suavius redolent aromata. quae obrem
decisior fiat noster sermo de sanctorum mer-
cede. et ex visibilibus ad invisibilia transien-
tes deducamus a posteriori ut possumus
quanta erit et quam multa sanctorum retributio.
Ex his que apud nos hic agunt videntur
que et tanquam aliquo curru utamur considera-
tione sensibilibus ad ea que sensum latent ut
cumque latent capienda. *Neque* enim in suo
fulgore et lumine videri potest a nobis via-
toribus et corpora mole pressis/sanctorum
merces que deus est si non aliquibus in-
uolucris et similitudinibus rerum corpora-
lium fiat obumbratio quedam. prout divi-
nus dixit pater dionysius. *Et* inter pluri-
ma (quonia tempus et res exigunt) verta-
mus oculos nostre considerationis ad al-
mam hanc universitatem parisiensem. matrem nostram.
cui nunc commemorata ample dicta intuca-
mur diligenter et solerter ea omnia que ibi
dem sunt et tractantur. fortassis agnoscamus
quod si tamen delectatur et afficitur animus in bo-
nis minimis. *Si* tam vehementi sollicitu-
dine tam vario multoque studio in umbra
et vestigio per modicum veri boni nostrum
figitur et agglutinatur desiderium. *Si* denique
similitudines huius pulchritudinis sapie-
tie et bonitatis in sui delectatione tam in-
credibiliter nos incendunt inflamant et ca-
piunt. magna esse proorsus et miranda non
ambigamus que de hac sanctorum mercede
sperare iubemur et debemus. nec inanem co-
hortationem esse nostri salvatoris. *Exulta-
te* quonia merces vestra etc. **A**ssurgat
igitur nostra consideratio et quadruplex bo-
num vel si rectius loqui libet quadrupli-
cis boni umbram vestigium et odorem re-
cogitemus. *In* hac alma universitate ma-
tre nostra/amari pro mercede siue pariter
et conqueri. *In* artium facultate/merces
est/naturalium rerum cognitio. et habitudi-
nis causarum ad effectus quo ad bonum quod-
dam honestum et liberale. *In* medicine facul-
tate/merces est sanitatis adeptio/restaura-
tio seu conservatio. quo ad bonum placidum
et delectabile. *In* decretorum facultate/mer-
ces quedam est tranquilla civium cohabitatio.
par atque delectatio: quo ad bonum
conferens et utile. **P**ostremo in sacre

theologie facultate merces ē/positio mo-
 ruz & alta diuinorū contemplatio quo ad bo-
 num heroici & supnaturalis. **M**agnus
 esse putamus. R. p. et magni magnus si vel
 vnā aliquā ex his mercedibus adipisci con-
 tingat. Tertū rei hui⁹ faciunt iudiciū/la-
 bor assiduus & iuge studiū. vigilamus. lu-
 cubramus. & cū multa cerebri vertigine et
 oculorū lesione/libros totos euoluimus.
 Exulamus vltro a p̄ria dulci. charos pa-
 rentes linquimus. cituamus. algemus. si
 ti fame pauperie & mille incōmodis affici-
 mur. dura quolibet & aspera p̄perimur. Ad
 quid ista nisi vt vel in vna vel plurib⁹ p̄e-
 dicat⁹ facultatū excellentiā mercedis quā
 pollicentur assequi valeamus? Et tñ obse-
 cro in his omnib⁹ quid p̄fectum. quid soli-
 dum. quid ve satiatū. imo si veritas acri-
 iudicio metat⁹: quid nō diminutuz inane
 angriū supnacūq; repies? Potest autē tā-
 ta nos efficacia/talis spes ex illis attrabe-
 re imo & impellere vt in tot grauib⁹ & mole-
 stis studiōz laborib⁹ gaudeamus iocūde-
 mur & exultemus. Quale hoc & quantum
 est argumentū o scientifici & p̄cellētes vni-
 de eterna mercede sanctorū si sic sp̄ale & mo-
 mentaneū nos cōdelectat p̄miū de felici-
 tate patrie. Si sic placere potest exiliū val-
 lis miserie. de veri summiq; boni sup ple-
 na gustatione si tantū saporis est in ei⁹ per-
 tenuissimo odore. Quāob̄rē oēs qui spe-
 rant in dño/quoꝝ oueratio in celis est. q̄
 sapienti p̄silio nō facitis de naufrago ma-
 ri portū. de viā vbi liber obfessa terminuz:
 nec habetis hic manentē ciuitatē. sed cum
 ap̄lo futurā inquiritis. Exultate qm̄ mer-
 ces vestra copiosa est in celis. **Q**uāsi diu-
 tius in p̄sumpta similitudine vera fari
 liber. quatin⁹ ex his q̄ anim⁹ nouit. Sur-
 gat ad cognoscēda que nō nouit. et p̄ ea q̄
 didicit amare. discat & inuisibilia diligere.
Distēdamus vt possumus in vniuersitate
 illa supcelesti que est mater nostra & libera-
 trī aplm̄/p̄fectissima sincerissimaq; veri-
 tate constare omnia q̄ in hac inferiori vni-
 uersitate tanq̄ in eius figura quadā & ima-
 gine nō sine multa imp̄fectionis admixti-
 one continent. **N**ūquid vniuersitas il-
 la supercelestis/grammaticā habet. sermo-
 nis cōgruitate elegantia & p̄prietate venu-
 tissimā? Nulla soloecismorū barbaris-
 morūq; vitia. nulla barbaries incogni-
 ta. nulla subinde verborum sententiāq;

ieiunia pauperies. Scdm̄ hanc beatissi-
 mi spiritus illi angelici & humani/quoꝝ
 celebritas agitur: nūc mutuo nūc cuz deo
 cogitatōnes intimas affectionesq; loquū-
 tur & audiunt. **D**utos enī aut surdos eos
 quis dixerit? **L**um audiat aplm̄. i. **L**oz
 xij. **S**i linguis hominum inquis loquar
 pariter & angelorum rē. & **I**saias refert se
 raphin clamare **S**anctus. sanctus. sanct⁹
 dominus deus sabaoth. & talia sunt absq;
 numero. **V**erū quomō fiat ista locutio/qz
 nuper & olim discruisse quod sentiebā me
 mini. non repeto. **V**os igitur qui grāma-
 ticam diligitis **E**xultate quoniam merces
 vestra multa rē. **A**d logicā vero transe-
 mus. **L**uius officiu⁹ est a falso vey. discer-
 nere. **S**ed o veritas quanti apud nos re-
 periunt fallaciarum laquei. quorū falsigra-
 phe et fucate sophismatū tendicule. **A**ue-
 ro in vniuersitate illa celesti & mercede san-
 ctorum/abest omnis ab eorū logica decep-
 tio. neq; falsum aliquod/veri faciem af-
 sumit. nuda fulget veritas. et vclamie nul-
 lo falsitas operitur. **S**ive beati illi vtan-
 tur syllogisticis enthymematicisq; discer-
 sibus. **S**eu potius (vt quibusdā placet)
 vnico rectoq; intuitu cognoscant omnia:
 vel in verbo tanq̄ speculo lucidissimo et
 exemplari perfectissimo cuiuslibet verita-
 tis. **S**eu etiam in genere p̄prio & hoc p̄ver-
 bum productū in anima ad similitudinez
 verbi diuini. q̄ in se simplex existens sen-
 tentiosissimā est & numerosē veritatis ex-
 pressiuū. **Q**ui igitur logicā excolitis **E**xul-
 tate quoniam merces vestra copiosa est in ce-
 lis. **P**orro in rhetorica beatissimas at-
 q; fecundissimas incolas vniuersitatis illi⁹
 celestis abūdare certissimū est. nō ad abu-
 sum qualis apud nos inuenimur. ad mē-
 tiendū facile. ad ridendum mordaciter. ad
 fallendū vafre & nequiter. ad nectendū ca-
 lūnias insontib⁹. deniq; ad attollendū cō-
 tra veritatem mendacium. ad confunden-
 dum fasq; nefasq;. **S**ed rhetorica talis
 inibi regnat/per quam incessabili voce et
 oratione decora iocūda et florida/in hym-
 nis omnimodis et psalmis dei laudibus
 occupantur. per quaz insup sancti oēs tā-
 quā rhetores peritissimi et patroni aduo-
 catiq; disertissimi fidelissimi et placidif-
 simi/deflectunt iram iudicis. peccatorib⁹
 veniam. iustis gratiam/et gloriam impe-
 trantes. **N**obis idcirco peccatorib⁹ quoꝝ

causa in qua perdita est / confugere saluber-
rimum est consilium ad tales eloquentissi-
mos oratores. hodie precipue quonia mul-
tiplicatis intercessoribus / deus abundantiam
sue pietatis favorabiliter largietur. Qui
igitur rhetoricam colitis exultate quonia
merces vestra copiosa est in celis. **C**ete-
rum. si mathematicales scientias geometri-
am loquor arithmetica musicam et astrono-
miam in celis ponimus / non fallimur. non
quod tales per omnia sit usus scientiarum huius-
modi apud illos / qualis apud nos existit
Longe perfectior est atque diuinius. ubi om-
nia nude conspiciuntur facta in numero po-
dere et mensura. Musica pre ceteris ita il-
lic exerceri perspicuum est / ut non alia videatur
sapientissimo Augustino esse beatissimorum
illoz spirituum occupatio / quod ut
pleni sint modulis in laude et canore iubi-
lo. ubi una vox est letantium et vnus ardor
cordium. **O** felice illa ciuitas in qua magna
solennitas et in qua iocunda curia que cur-
re proorsus nescia. Nam sicut letantium om-
nium habitatio est in te. Idcirco beati qui ha-
bitant in domo tua domine in secula seculorum
laudabunt te. et cantabunt canticum nouum in
choro et tympano cordis et organo. **T**er-
pretea mundus concinet auribus beatorum car-
men pulcherrimum et armoniam numerosam
suauemque resonabit. Ita etiam ut quod miris /
infernales gemitus stridores horridos et
rabidi ululatus demoniorum concurrunt ad
integritatem melodie homini dulcissime. quod in
inferno tenor est iusticia. et in celo mollior
cantus misericordia. **I**uxta illud Miseri-
cordiam et iudicium cantabo tibi domine. **Q**uod
funde notatum est in hymno paschali. **L**uz
ei premitit / aurore lucis rutilat etc. **S**ub
infert pro integritate carminis / gemens in-
fernus ululat. **A**mplius essentialis beatitu-
do sanctorum instar tenoris cuiusdam inenar-
rabilis pscuerat. **A**ccidentalibus vero instar
discantur variis. **N**unc intensior accrescit alius
nunc remissior depressius sonat. **Q**ua in re ni-
hil esse dicit deuotus Berni. quod magis sta-
tus glorie celestis representet / quam alacritas de-
um laudantium eius iubilantium et exultantium
hilaritas. **H**ilaritatem intellige. non petulan-
tem. effrenam. dissolutam et nescio quo lenoci-
nio notularum. lasciuam et eiusdem repetitione
fastidiosam. quali prestrepunt magnatum tem-
pla domus siue conuiuia. **D**ec nempe hila-
ritas in se plus libidinose et resane dissolu-

tionis quam spiritualis suauitatis quicquam
habet. **I**psa vero hilaritas deuotorum / so-
bria est. grauis. modesta. et miro ineffabili
que dulcore rapiens animus / dilatat et ab-
sorbens. ut se iam non capiat in se deficiat.
fiatque nescio quis spasmus extrasis vel ex-
cessus. ut alaudam et philomenam videre est
cadendo deficere. **V**el tunc exultat animus
id est extra se saltat per gestus corporis decoros ta-
men et iubilat inenarrabiliter. **H**unc vero
musicale succentum / non admittit nisi puri-
tas cordis. verumque illud. **L**ans iocunda de-
cora quonia vox concanora puritas est
cordium. **E**t his et alijs / que circa faculta-
tem artium aguntur per que quid agit in celis
veritas cognoscimus. **C**olligite per d. et f. quod
rationabiliter exhortat nos rector vniuer-
sitaris illius dicens **E**xultate etc. **S**ub
sequenter obijcit nostre considerationi fa-
cultas medicine cuius finis est sanitas. ref-
omnium que hic optant desideratissima
quia innumerabiles sunt morborum spe-
cies quibus mederi ars humana non sufficit
Sarisque ad hanc rem probationis affert
ipsum sententiam quod vilia nequit arte restau-
rari. **Q**uid autem in celis ubi nec languor
nec senium. non finis. non estus febrilis sed
perpetuo vigore iuuenturis quatuor do-
res corpus ipsum ornant. perficiunt coso-
lidant. ut sit persulgidum. agile. peruium. pulch-
rissimum. **E**xultate ergo quibus cura est
sanitatis / quonia merces vestra copiosa
est in celis. **S**ed est fortasse quispiam cui
regnum et principatum placere regimem
leges decretaque cognoscere. cognitas ad ci-
uium pacem et amorem dirigere. et per has
coercere flagitiosos et premijs iustos allu-
cere. conformiter egregij poete quod per sin-
gulari laude romanis attribuit perere sub-
iectis et debellare superbos. **E**neid. vi. **S**ed
o quot anxietatibus et plerumque frustra in
his laboratur / quod se penumero pro pace di-
scordia. pro vniuersitate lites atque dissidia. pro
reque demum in quietudo acerbissima sub-
oriantur. vel ob onerosam multitudinem
legum et inuolutam canonum perplexi-
tatem. **A**ut quod subuertunt iudicium animos
spes metus meror gaudium : **A**ut maxie
quia pueri difficile corriguntur. et stultorum
finitus est numerus. **S**ic certe stultorum. ut
gloriantur cum malefecerint et exultent in rebus
pessimis. **Q**ualiter exultant si me interro-
gas : quia profecto extra naturam suam et

in beluina brutalitate sese deiiciunt et omnis exultatio talis maligna est. **Ja. iij.** **S**o vere beata ciuitas illa/ celestis vniuersitatis. vbi rex vnus/ deus est. vnica lex charitas. et hec pace eterna colligat suos ciues et opulentissima pascit in requie. obediturque prophetice monitioni. filie syon exultet in rege suo. Exultate et vos quoniam merest. cop. 2c. **A**d postremum/ conuertam oculos mentis ad diuinam illam sacramentologie facultatem/ per quam bonum heroicum et diuinum contemplanando adipiscimur. et sic ad ipsam dum verborum doctrinam/ operibus compleamus. **T**unc enim exultabimus id est extra nos in celum et deum saltabimus et leuabimur nos supra nos ad instar solitarij. **E**t hic obsecro et obtestor vos per hodiernam que magna est celebritatem/ et per illum qui ait Beati qui aud. verbum dei. et cust. il. **E**t rursus. Qui ex deo est/ verba dei audit/ quatinus sustineatis me modicum/ adhuc in sermone meo. **N**unc enim ad altiora profundioraque hodierni euangelij mysteria pergere disposui. et nisi me mea fallit estimatio libenter audietis. **S**umus itaque theologus et doctor noster Iesus christus. **D**octrina sua sublimissima/ et a communi hominum sapientia alienissima/ in euangelio hodiernae celebritatis/ septem saltus edocuit/ sub numero septem beatitudinum. per quos itur in celum et copiosa merces apprehenditur. nunc in specie/ et pregustratione quadam spiritus. tandem ire et plena perfectaque fruitione. **H**ec sunt testimonia domini de quibus propheta. hereditate adquisiui testimonium 2c. **H**ec est mystica iacob scala. vbi beatus ille vir cuius est auxilium abs te/ nunc ascensiones in corde suo disposuit et vadit de virtute in virtute/ donec videat deus deorum in syon. **E**t quis vnicus in genere sit saltus quem **A**ug. posuit amorem dei vsque ad contemptum sui. sicut contra amor sui vsque ad contemptum dei mergit in infernum. nihilominus septem hic gradus aut saltus in specie numerat/ quibus exultant id est extra se saltant et salunt/ sancti in gloria celestis mercedis et per eos deducit dominus populum suum in exultatione. dominus ille qui ascendit iter pandens ante eos. qui exultauit et gignit ad currentiam viam a sum. ce. egres. ei. 2c. **P**rimus saltus est/ a rebus istis sensibilibus et diuitijs mundanis/ abstractio. duz ipsa ponit se ipsas

super res istas temporales in aitoribus surgit et fit celo proximior. **H**oc facit pauperes/ diuitias tenentes et subiectas pedibus humilis affectionis concalcantes. **E**t opposito viri diuitiarum/ eis misero modo suppeditatur. et sicut onus graue per cupiditatis molem grauant super eos. propterea diuitie sunt eis quasi mola asinaria ad collum suspensa. qua nitentes sursum saltare/ retroque in profundum. quemadmodum de saxo sibi/ propheta poetica est fictio. **E**t aplica vox clamat. Qui volunt diuites fieri/ incidunt in temptationem et in laqueum diaboli. **N**oli igitur et non sarcina diuitiarum et cupiditatis visco in celos saltare. tunc tibi crede/ consilium est/ vt paupertatem spiritus arripias/ leuem expeditam et liberam. quam si **I**saie credis pauperes homines/ in sancto israel exultabunt. **S**ecundum saltum operatur scda beatitudo mititatis seu mansuetudinis. **E**t hic fit non modo super res istas temporales quineria super ipsos homines/ qui nobis viciniores sunt. a quibus plerumque grauius saltator celestis iniurijs. molestationibus. contumelijs probrisque. **S**ed in hoc saltu super homines et ipsorum incommoda/ erigit homo per mansuetudinem. et sic erigit/ vt in eo nihil turbationis inferre valeant. nihil lesionis. sed a talibus iniuriarum insultibus sursum magis impellit/ et dei cooperatione attollit. **P**robat hoc/ verbum psalmiste. **E**xultauit mansuetos in salutem. **E**t iterum suscipiens mansuetos dominus. suscipiens exponere sursum capiens. humilians autem peccatores et subiciens vsque ad terram. **H**inc exclamatio illa ad dominum. **E**xultatio mea. i. saltatio mea. cruce mea circumdantibus me. **I**n tertio gradu scale beatitudo et mystice constituitur saltator noster celestis/ dum transiit/ proprium corpus et exemplo **A**brae egreditur de domo patris sui. qui in primo saltu reliquerat terram suam. et in secundo cognationem suam. **S**ormiter ad verba scripture in **Hei.** **E**gredere de terra ecce saltum super opes terrenas. **E**t de cognatione tua. ecce saltum super homines cognatos et affines. **E**t de domo patris tui. **E**cce saltum super sensus proprios corporales. **Q**uid enim congruentius significat domum patris/ quam contubernium proprii corporis? **Q**uisquis vero ad hunc gradum tertium molitur ascendere/ vt salubriter lugeat/ necesse est. **C**ur ita vt lugeat? **Q**uia certe nisi per fletum lacrimarum/ exoneret sensualitas/ malis

cupiditatibus intro nascentibus / ex putri fo-
mitis corruptione. et nisi diluuium aquarum
taliu. / sumergant egyptiu vitio:u / cōfestim
sensualis pharao cū equitibus suis animas
israeliticā sursum nitentē /prehēdit. /phē-
sam circūligat funibus peccatorū / et circūliga-
tam trahit / et deturbat in dānatōis abyssus
Veraciterq; tunc pōt exclamare miserabi-
lis homo talis. Quoniā iniquitates sup-
gressę sunt caput meū. / et sicut onus graue
grauate sunt sup me. / Et rursus. Intraue-
runt aque vsq; ad aiā meā. infixus sum
in limo pfundi / etc. Sed tanto discrimini
quale ppinabit remediū. / Utiq; luce / et la-
chryme. Ad quid ita. / Ut reductis aq; ma-
ris aq; s. / amare penitentię sup egyptios
sensualitatis. ascendat aia gratulabūda li-
bertate / p desertū huius infelicitatis / in terrā
celestis pmissionis. Recogitet vehemēter
pfunde ac frequēter statū suū. conditionē
suā finē suū. / Audiatur q̄terribilis in / filiis
deus sup filios hoīm. / Penset q̄ incerta su-
per ipam sunt diuine sententiarū seu mise-
ricordie iudicia. / Clamat p inde cū Anel-
mo. / Deu vbi sum. / et vbi nō sum. quoniam
vbi futura sum nescio. / Ponat assidue co-
rā oculis suis in lumine fidei / quāta cū si re-
cte vixerit merces manet i cel. / Sinatū / q̄
horredo addicienda est supplicio. / Sicut
dñe exultauerūt filie inde aie videlicet cōfi-
tentes ppter iudicia tua. / Sic post fletum
et lachrymas exultationē inducis / Iob.
iij. / Sic p inde qui semināt in lacrimis / i
exultatione metēt. / Hec est exultatio cū tre-
more p quā anima deserit / ppriam carnali-
tatis domū / et ab omnibus voluptatū illece-
brariūq; tenacibus vinculis semet absoluit.
Et siquidē tres isti gradus scale nre euā-
gelice incipiētes respiciūt. / Subsequēs
gradus pficientes decet. quem p quartum
beatitudinis saltū attingimus. / Et hic est
esuries sitiūq; iusticie. / Dic anima scipam
ecit et deserit. dum affectu / modi seposito
nō iam querit q̄ sua sunt. / Sed affectione
iusti / tota succendit / et ipsius esurie sitiūq; tor-
quet / dicens. / Concupiuit aia mea deside-
rare iustificatōes tuas in omni tpe. cū illis
de quibus pphetic / sermo est ad dñm. in iusti-
cia tua exultabit. / sicut exhortat alibi. / Ex-
ultate iusti in dño. / Iustos accipe qui esu-
riūt sitiūq; iusticia. / Tūc hoc agit anima.
tūc exultat / et exultat. dum eleuata triplici gra-
du. / prior / videt adhuc q̄ longe sit ab illa

iusticia beatorū. / q̄ impar existat tali tante
q; retributioni gratiarū et laudū. qualem
et quantā apud se meref creator suus. / repa-
rator suus / pceptor / et saluator suus. / et agno-
scens impfectum suū. iam nō in se manet.
sed clamās exultat. / Deficit caro mea / et cor
meū. / deus cordis mei / et pars mea deus in
eternū. / Priusq; ad vltiora pergamus
attendere libeat sub palpabili manu ducti-
one / qualiter in meditatione nostra sic ex-
ardescit ignis dilectionis diuine. quem ad-
modum in ipsa ligno:ū exustione prospici-
cere est. de quibus in psalmo. / Exultabūt om-
nia ligna siluarū a facie domini. / qui ignis
consumens est / fm alium prophetā. / Pri-
mo omnium / consumitur humiditas extrin-
seca / aliunde concreta. / conformiter ad ab-
iectionem diuitiarū. / Deinceps cortex vicini-
or / cuius humore resoluitur. / habes scdm
gradum. / Subinde calor intimus agens
penetrat poros. / eosq; ab humore natura-
li sensim euacuat. / habes tertium. / Deinceps
dominus / ignis super lignū / adeo q
propria incipit deserere formā substantia-
lem. / habes quartū. / Relinquit tandem car-
bo viuus. / vbi iam non est fumalis euapo-
ratio. / non flama sub obscurior / quē admo-
dum in prima duplicitate. / Hec est ibi vo-
lantis scintillarū crepitus. / non rapax / aut
sonorus / vel stridulus ardor / velut in tertio
gradu / et quarto. / Sed illic est igneitas que-
dam perlucida / et quieta. / totū carbonē suc-
cendens illuminās / et tranquille possidēs
incorporans / et inuens. / Ubi tres inueni-
es reliquos gradus / plus ratione q̄ tem-
pore distinguibiles. / ardorem videlicet. / ful-
gorem. / et quietū viuificūq; calorem. / Et
hic status / respicit tres nouissimos gradus
scale euangelice. / fm tres saltus beatitudi-
nis trine. / qui gradus / et saltus sunt pfecto-
rum. / qui iam vltra semetipsos abeūtes / cū
angelicis etiam spiritibus conuersant in ce-
lis / et pedibus sincere contemplationis in
ipso deo gradiūt / et exultant. / Hec mi-
reris si extra se animā in deo saltare posue-
rim. / cum dicat Grego. / angelos in deo cur-
rere. / et maria in cantico. / Exultauit inquit
spiritus meus in deo salutarī meo. / qd esse
futurū / vnus prophetarū Abacuc posue-
rat. / Exultabo ait in deo / Jesu meo. / et apo-
stolus. / Siue inquit mente excedim / deb-
et. / Sunt plane in ipsa etiam trinitate
(si dicere fas ē) / fm tria appropriata. / tres

animarū saltus siue exultationes / cōformi-
ter ad tres nouissimas beatitudines. Pri-
ma exultatio est misericordissimi amoris
in spiritu sancto. qualiter exultauit xps in
spiritu sancto. sicut habetur Luce. x. Pro-
pterea beati misericordes qz misericordiā
que spūs sancto ppria est / consequētur. Se-
cundam exultationem intelligo purissime
et mundissime cognitionis. in filio. in quē
credentes (inquit petrus) exultabitis leticia
inenarrabili. Idcirco beati mundo corde
quonia ipsi deū videbunt. In tertia exul-
tatione est pacatissima et imperturbabilis
quies in ipso patris secretissimo altissimo
qz refugio. Naz beati pacifici quia filij dei
vocabunt. Si filij et heredes. heredes qui
dem dei. coheredes autē xpi. ¶ Tunc in pa-
ce face est locus anime. habitatio eius in
syon. Ibi filie syon filie pacis / exultant in
rege suo. Et quelibet secura dicit In pace
in id ipm dormiā et requiescā. Ad hanc in-
uitabat apostolus ad Colossensē scribens
Pax xpi exaltet in cordibz vestris. Hinc
petrus dicit. bonū est nos hie cē. Et pau-
lus. Cupio dissolui et esse cum xpo. Hic re-
quiescit anima in monte sancto domini.
Dic rachaele mortua / amantissimus dñi
beniamin nascitur in mentis excessu. Hic
in celo mentis sereno / apparet signum ma-
gniū / mulier amicta sole. et luna totius mu-
tabilitatis / sub pedibz ei. Hic est pax que
exapat omnes sensum. in qua pace si pfici-
atur / consistit felicitas et sanctorū merces.
fm deductionē Aug. Hic abraam ad ho-
stium tabernaculi in seruoze diei deum su-
scipit in angelis. Hic Jacob / vitioz sup-
plantator / in lucta fortis est erga deum. et
carnalitatē nerū in femore marcescit. Hic
moyses diuinā intrat caliginē. Hic aaron
ppiatoriū federis et sancta sanctorū intrat
Hic helyas ad hostium spelunce videt do-
minū in sibilo aure tenuis post vebemen-
tem spirituz. et. Idē postmodū in igneo
curru amoris in celuz subuebitur. Hic di-
cit dauid in mentis excessu. omnis hō mē-
dat. Hic sanctuariū dei intrans cōsiderat
nouissima peccatorū. Hic salomon euect^o
dum clamauit Vanitas vanitatum et oia
vanitas. Hic anima osculatur deū osculo
oris sui. et in sui sponsi cubiculo cum am-
pletibz conquiescit. Hic tandē Jōhēs est
in spiritu. et nouissima et templat. ¶ Exul-
tate igit exultatōe septēplici / cōrespōdent

ad septē beatitudines i euāgelica scala nu-
meratas fm triplicē statū incipientiū qui
aialis est. pficientiū qui rōnalis. pfectozū
qui spūalis iudicat fm Bern. ad fratres d
monte dei. Stat^o impfectozū lāguet amo-
re casto et diuino. qz p ipm quodāmo inci-
pit decoqui et non absqz grauibz molestijs
ab innatoz vicioz scoria et rubigine pmū-
dat. Sic erat q dicebat. Adiuo vos filie
hierusalē si inueneritis dilectū meū vt an-
nūciētis ei qz amore languo. Et rursus.
Fulcite me floribz stipate me mal^o qz amo-
re lāguo. Porro aia i statu pficientiū / amo-
re iam morit. dum talibz caret molestijs. id-
circo dicta ē fortis vt mors dilectio. Deni-
qz in statu pfectozū aia post lāguorē et mor-
tem / viuūt amore quo viuēbat apls dicēs.
Viuo ego iam nō ego. viuūt in me christ^o
¶ Uide figurā in xpo. languit in passiōe.
mortu^o in tumulatōe. vicit in resurrectōe.
Sic semen humi tactū premis. alterat. des-
hinc morit. tandē in fructu viuificat. Sic
regina saba / dñi videre vult regē solomonē
prius verat in itinere. post hoc morit stu-
pore. nō enī erat pre stupore vltra in ea spi-
ritus. iij. Reg. i. Denū viuūt leticia et exul-
tatione iubilās et exaltās Beati inqt viri-
tū et beati serui tui. ij. paral. ix. ¶ Sup^o sūt
plurima que plixatōis odiū subtrahere cō-
pellit. sed fingam^o nūc. qui potius sanctos
sanctasqz oēs quoz merces copiosa est in-
celis nos allocutione blanda et amicā tali-
ter exhortari. Exultate charissimi. exulta-
te. Et ad nrām beatā societate ppero saltu
virtutis occurrere. En assum^o. En expecta-
mus. En pmpros cernitis. ferre petim^o au-
piliū. tum orationibz nostris ad deū. tum p-
tectionibz erga rugientē inimicū. Fuimus
qō estis. nemo desperet. nemo excusatōes
querat in peccatis. Erat par in carne fragi-
litas. Simile hostiū rabiē experti sumus
Quid autē. siquidem cor nrām et caro nrā ex-
ultaerūt in deū viuū et in ymbra alarum
suarū exultaum^o. Adhesit anima post eū.
nos suscepit dextera eius et liberati sumus
Atqz eundē qui copiosa merces ē / in amil-
sibiliter attingim^o. Idem vobis qui et no-
bis fuit auxiliator / est dominus. Idē triū-
phus repromitti ē. similis merces si exulta-
tes in deo exultaeritis / reseruat. Veruz si
mercedis premiū placet. non terreat labor
certaminū. Unusquisqz enim ppriaz mer-
cedem accipiet fm laborem suum. Quō si

22

Sermo factus in solemnitate

absq̄ vlla fictione nos amatis et amantes
honoratis. nostrū diligite et forū. nostra
vota cōplete et vehemēs qd̄ de vestra salu
te gaudium capim⁹ frustrare nolite. **P**i
geat tamē aliquādo imo et pudeat tot dura
aspera et horrida p̄ pituris quotidie p̄peti
et p̄ insano amore mortaliū/ tam indigne
cōtumeliosēq̄ torqueri vt indigni⁹ p̄rea
tis. ad nr̄m vero tam iocundū tam amabi
le serenū et desiderabile p̄fortū lentis aut
languidis vel emortuis affectib⁹ aspirare.
Et nequaq̄ ardua infractaq̄ ceruce/ ad
horā breuis eratis. Exultate vt in p̄petuū
cōregnetis vbi tamen merces v̄sa copiosa
est i celis. **S**i hec et h̄mōi insonaret mō
nostris aurib⁹ illa felix beatorū concio. illa
supna sanctorū ecclesia (o doctissimi et sa
pientes viri) quid agerem⁹ quid cuperem⁹
quo pacto estuarem⁹. quis nostrū est q̄ nō
totus exultaret. Quis hoc audies/ nō eru
besceret putrescere i cēs i peccatis. Quis
nō potius assurgeret saliens et exultans in
deus virū qm̄ copiosa merces est in celis.
Aihilomin⁹ si nō in infidelitate obsury
duerim⁹/ sic dicūt/ sic vocāt. sic acclamātes
alliciūt. Obtemperem⁹ igit̄ vocantib⁹ ami
cis. et talib⁹ amicis. vt ad celestes nuptias
inuitātes/ verecūda repulsa nequaq̄ p̄fun
damus. nō reijciam⁹ oblata m̄ vltro merce
dem. dū licet et temp⁹ est. sed exultemus to
to conatu mētis vbi nostra merces copio
sa est in celis. quod ip̄e cōcedere dignetur
rex regū et domin⁹ dominantū qui est san
ctorū suorum copiosa merces Amen.

Sequitur alius ser mo fact⁹ i solēnitare oim̄ sanctorū. ab eodē

P Idens ih̄s turbas. ascendit
in montē. **Mat̄. v. c.** Doctis
simi ac sapientes viri/ talis tā
tas est diei hui⁹ celebritas.
vt in collaudatione hui⁹ abū
dantia magis laborem⁹ q̄ inopia. **E**tenī
vitarū simul occurrētū multiplicitas/ via
tozem qm̄q̄ turbat amplius. q̄ p̄moueat.
verūq̄ sit illud decepti amantis apud Fla
sonez. Inopem me copia fecit. Si enī vn⁹
aut alter sanctorū famabiliū/ omni laude
humana superior esse ab eloquentissimis
viris sepe cōfessus est. meus sermo qualis
erit que p̄conia nō vnus aut paucorū sed
omniū cōplectat̄. Adde q̄ hic vberima et
longe varia loquēdi materia suppetit. **L**ū

de ciuitate supna. de qua gloriosa dicta sūt
Lum de p̄mio beatorū: tam essentiali/ q̄
substāciali in aia. et substāciali in corpore
et actuali in vtriq̄. Deniq̄ de virtutibus
omnib⁹. de donis. de beatitudinib⁹ alijsq̄
ornamētis. quib⁹ sancti tui in gloria nunc
trūphantes/ et olim in vita agonisantes
p̄diti sunt et fuerūt. **Q**uod si oia nūc diceret
luero/ van⁹ erit et inceptibilis conatus me
us. incidāq̄ in illud. **D**ia qui dicit. nihil
dicit. **P**ropterea vnū tm̄ modo. quod isto
sermone dici. illud penitus in exemplū res
linqui nūc aggrediar. illius auxiliū/ i quaz
velut in montē **J**esus descendēdo p̄ mari
am matrē ascendit. implorātes. p̄sentem⁹
illi aue angelicus **A**ue rē. **V**idens ih̄s
turbas rē. **O**bscuro doctissimi et sapientes
viri. **O**mittam⁹ interim cortice l̄ralis ma
terie et interiora mysteria penetrantes/ ver
ba hec nō p̄posito coaptem⁹. vt in primis
nemine cōturber. q̄ de ih̄u solo/ verba hec
contexta sunt. qm̄ tanta est capitis mēbro
rūq̄ cōnectio. vt q̄ de capite xpo dicit̄ dica
tur et de quolibet sanctorū. q̄ vidēs turbas
ascendit in montē. **S**ed quo ascensu. et ad
quē montē. **A**scensus iste non pedib⁹ cor
poris sed pijs affectib⁹ atq̄ virtutib⁹ perf
citur. **D**e quali ascensione loquit̄ ad deū
prop̄tera **B**eatus inquit homo cuius est
auxiliū a te. ascensionē in corde suo dispos
uit in val. la. in lo. qu. pos. **P**orro mons
iste ad quē ascendit/ mons syon est. mons
coagulatus. mons pinguis. in quo bene
placitū est deo habitare. iuxta illud qd̄ ibi
dem subinfert. **E**tenī benedictionē dabit
legislator. ibunt de virtute in vir. vi. de. de.
in syon. **L**eterū a turbis secedere conuenit
alia/ iuxta numerū septem beatitudinū in
euangelio hodiernae celebritatis. enumera
tarum. **P**ostq̄ veniat anima ad deū et ad
montem sanctus eius. nunc in spe per spe
culum et enigma. tandem in re per nudam
perspicuāq̄ visionem. **E**t in h̄mōi qua
licunq̄ deductione. nunc ad nostrā exhor
tationem. nunc pro sanctorū collaudatio
ne. versabit sermo noster. **E**t q̄uis vnus
in genere sit ascensus in deū. et in montem
sanctū eius. quem ascensum **A**ug⁹. posuit
amorem. vsq̄ ad contemptū sui/ sicut ecō
tra amor sui vsq̄ ad cōtemptū dei/ mergit
in infernū. **A**ihilomin⁹ septuplex hic ascē
sus in specie numerat̄. quasi totidem gra
dus mystice **J**acob scale. vbi sunt angeli